

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/5135	16 oktober 1990
CVIN-bijdrage			

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 18 oktober a.s.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendienst,
voor deze
het Hoofd Bureau Inlichtingen

[REDACTED]
Luitenant-Kolonel

Bijlagen Bezoekadres
één Kalvermarkt 28
 's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070- [REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/90/153/5135 d.d. 16 oktober 1990.

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD	2
Hoofd IDB	3
BuZa/DAV	4
BuZa/AMAD t.a.v.	5
Plv. Hoofd MID/KM	6
Plv. Hoofd MID/KL	7
Plv. Hoofd MID/KLu	8
<u>Intern:</u>	
H/MID	9
HSI/MID	10
HBI/MID	11
SV/CI/MID	12
Bureau Inl/MID	13 t/m 16
MID-Archief	17

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGDIENST

A. MILITAIRE POLITIEK

1. SOVJET UNIE

a. Coupergeruchten

Sedert medio september circuleren in de Sovjet Unie weer geruchten over een mogelijke coup poging van militairen. De aanleiding hiervoor vormde ditmaal primair een verklaring van een (voormalige) officier van de luchtlandingstroepen. Deze maakte melding van een verhoogde staat van paraatheid bij een aantal militaire eenheden, alsmede van de (tijdelijke) verplaatsing van een deel daarvan naar Moskou en omgeving, naar verluidt volledig bewapend. Een en ander vond plaats onder strenge veiligheidsmaatregelen teneinde de operatie geheim te houden.

In de berichtgeving is sprake van de volgende eenheden :

- elementen van de luchtlandingsdivisie in Tula, Militair Distrikt Moskou (106 Garde luchtlandingsdivisie), waaronder een regiment uit Ryazan en een regiment uit Kostroma;
- elementen van de luchtlandingsdivisie in Pskov, Militair Distrikt Leningrad (76 Garde Luchtlandingsdivisie), die naar Ryazan zouden zijn verplaatst;
- eenheden van de luchtlandingsdivisie van de KGB Grenstroepen in Vitebsk, Militair Distrikt Witrusland ([voorheen] 103 Garde Luchtlandingsdivisie);
- de Dzerzhinskiy Divisie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Minister van Defensie [redacted] heeft de berichten over een mogelijke coup poging nadrukkelijk ontkend. Zowel [redacted] als KGB-Voorzitter Legergeneraal [redacted] hebben benadrukt dat de verplaatsingen verband hielden met voorbereidingen voor de parade ter gelegenheid van de viering van de oktoberrevolutie op 7 november a.s., hulp bij de aardappel oogst en routinematige oefenactiviteiten. [redacted] bevestigde de verplaatsing van eenheden uit Ryazan en Kostroma, maar vermeldde elke verwijzing naar mogelijke inzet bij ongeregelde c.q interne veiligheidstaken omdat dit momenteel een zeer omstreden kwestie is. Hij ontkende dat eenheden uit Vitebsk naar Moskou waren verplaatst, maar uit uitspraken van [redacted] kan worden opgemaakt dat dit wel het geval was. Volgens [redacted] zouden verder van de Dzerzhinskiy Divisie slechts circa 1000 man in het gebied van Moskou inzetgereed zijn geweest, omdat het merendeel van deze divisie elders in de Sovjet Unie werd ingezet voor de handhaving van de openbare orde en oogstwerkzaamheden.

Vast staat dat vroegtijdige verplaatsingen (september) naar Moskou voor de 7 november-parade een routinematig karakter hebben. Ook staat vast dat een regiment van 106 Garde Luchtlandingsdivisie uit Ryazan begin september reeds naar Moskou is overgebracht, zowel ter voorbereiding op de parade als voor beveiligingstaken met het oog op demonstraties op 16 september j.l., waarvan men mogelijk verwachtte dat deze in voedselrellen zouden ontaarden. Dit regiment wordt routinematig achter de hand gehouden voor eventuele inzet bij massale ongeregelde in Moskou (en andere grote Russische steden).

- Concrete aanwijzingen -

Concrete aanwijzingen voor daadwerkelijke voorbereidingen voor een staatsgreppoging zijn niet beschikbaar. De toenemende frequentie van coupgeruchten hangt waarschijnlijk samen met groeiende ontevredenheid onder zowel de militairen als de bevolking in het algemeen over de politiek-economische crisissituatie in de Sovjet Unie. In dit verband is het opmerkelijk dat het relatief progressieve weekblad Literaturnaya Gazeta onlangs in een artikel zelfs zinspeelde op de mogelijkheid, dat de politieke leiding mogelijk een beroep op de strijdkrachten zou kunnen doen om orde in de economische en politieke chaos te scheppen en de uitvoering van de hervormingspolitiek af te dwingen.

Een militaire coup tegen [redacted] wordt dezerzijds echter als zeer onwaarschijnlijk beoordeeld. De sterke verdeeldheid binnen het officierscorps over de te volgen koers speelt daarbij een hoofdrol. Verder verkleinen de groeiende autonomie van de Sovjet republieken en de toenemende macht van de nationalistische bewegingen de mogelijkheden voor een dergelijk militair optreden. Van belang is ook dat het prestige van de strijdkrachten de afgelopen jaren sterk is teruggelopen. Overigens zou een militaire staatsgreep - zelfs indien met succes uitgevoerd - op geen enkele wijze een oplossing van de structurele economische crisis dichterbij brengen of de herstructurering van het Sovjet staatsbestel vergemakkelijken.